

PREDŠKOLSKO VASPITANJE U REPUBLICI SRPSKOJ IZ PERSPEKTIVE PROPISA O VASPITANJU I OBRAZOVANJU

GORDANA DUKIĆ

Odbor za obrazovanje, nauku, kulturu i informisanje Narodne skupštine Republike Srpske, Bosna i Hercegovina

Stručni rad **/Professional Paper/**

Primljeno: 28. februara 2012. godine

Odobreno: 30. marta 2012. godine

Korespondencija:

Mr Gordana Dukić

goga.dukic@gmail.com

Sažetak: Na kvalitet, tempo i domete predškolskog vaspitanja i obrazovanja u Republici Srpskoj, utiče mnogo faktora, među kojima su i propisi koji regulišu ovu oblast i predstavljaju izraz društvene brige za predškolsko vaspitanje i obrazovanje. Rad se bavi analizom tih propisa i identifikacijom odredbi, koje su u kontekstu brige za fizičko i mentalno zdravlje, odnosno opšti razvoj i sigurnost djece predškolskog uzrasta. Na osnovu propisa, vaspitanje i obrazovanje, njega i zaštita djece predškolskog uzrasta, predstavljaju osnovu cjeloživotnog učenja i razvoja djece i dio su jedinstvenog vaspitno obrazovnog sistema Republike Srpske. Bez diskriminacije, obezbjeđuju se pretpostavke za dobrobit fizičkog i mentalnog zdravlja i sigurnosti djece, zasnovane između ostalog, i na dostignućima nauke, koja su bitna za čuvanje i unapređenje zdravlja, optimalnog psihofizičkog razvoja i razvoja njihovih vaspitno obrazovnih navika i sposobnosti. Rano učenje, na djeci prilagođen i prihvatljiv način, dobija na značaju kao pokretač bržeg razvoja djece i kao kvalitetna podrška savremenoj porodici u funkciji vaspitanja i obrazovanja.

Ključne riječi: zdravlje, razvoj, vaspitanje, obrazovanje, propisi.

UVOD

Mnogi autori smatraju da je rano djetinjstvo najburniji period koji je kvalitativno i kvantitativno veoma različit od ostalih perioda razvoja. Karakterišu ga: biološki deficit, ranjivost, osjećajnost, fleksibilnost saznanja, egocentričnost, posebno naglašena u nekim periodima razvoja, prirodna predanost igri kao komunikacionom kanalu prema okruženju. Time je u velikoj mjeri određen i njegov položaj u procesu vaspitanja i obrazovanja. Zato je vaspitanje predškolskog djeteta veoma specifično, jer je uslovljeno prije svega njegovim uzrasnim karakteristikama. Prema tome, predškolsko vaspitanje treba shvatiti, kao dio sveukupnih vaspitnih uticaja, koji se ostvaruju od rođenja djeteta do polaska u školu, prvenstveno kao intencionalan i organizovan proces.

Suzić definiše predškolsko vaspitanje kao svjestan, svrsishodan i manje ili više organizovan proces razvoja individualnosti i društvenosti predškolskog djeteta, društveno determinisan i individualno obilježen sistem aktivnosti, djelatnosti i procesa koji utiču na sveukupno formiranje djeteta od rođenja do polaska u školu (Suzić, 2006, str. 10). Vrlo široku definiciju predškolskog vaspitanja daje Kamenov koji smatra da je ono formativni proces, kojim se bude i aktuelizuju psihofizički potencijali djeteta, podstiču i usmjeraavaju pozitivne tendencije koje se ispoljavaju u njegovom razvoju, zadovoljavaju dječje potrebe kao izvor razvojnih mogućnosti i stvaraju uslovi za što bolje i uspješnije izražavanje i korišćenje ovih mogućnosti za postizanje sve viših nivoa u sposobnostima, proširivanje i usavršavanje iskustva, izgrađivanje voljno karakternih osobina i stavova, oplemenjivanje emocija i mijenjanje ponašanja djeteta, odnosno oformljivanje i razvijanje pozitivnih svojstava njegove ličnosti u pogledu fizičko-senzornog, emocionalno-socijalnog i intelektualnog razvoja (Kamenov, 1995, str. 4).

Ovaj proces prate i podstiču vaspitači (roditelji, vaspitači predškolskih ustanova, učitelji, nastavnici), koji imaju veoma važnu ulogu u ovom svakodnevnom, ali i dugotrajnom procesu, koji zahtijeva mnogo ljubavi, truda, pažnje, upornosti i dosljednosti. Predškolskim vaspitanjem postavlja se temelj buduće ličnosti i od njegovog kvaliteta u velikoj mjeri zavise uspješnost i dometi kasnijeg razvoja i učenja. U suštini, najvažnija uloga predškolskog vaspitanja i obrazovanja je da se kroz kvalitetno i pažljivo praćenje svakog djeteta odgovori na njegove razvojne potrebe i tendencije, međudejstvom porodice i institucija u dobro strukturisanim uslovima materijalnog i socijalnog okruženja, osnaži dijete da se razvije do svojih optimalnih nivoa, poštujući prirodu cjelovitog učenja i razvoja (Spasojević, Pribišev Beleslim, Nikolić, 2007). Autori poput Gordane Šaponjić Košutić, smatraju da na kvalitet, tempo i domete predškolskog vaspitanja utiču faktori, kao što su: povoljna socijalna klima, načini postupanja sa djetetom, socijalni, ekonomski, kulturni i obrazovni status roditelja, sociokulturni činioci i stanje u vaspitno obrazovnim ustanovama (<http://www.komunikacija.org.rs>).

Smatramo da navedenim faktorima treba dodati i odgovarajuće propise, koji regulišu ovu oblast i predstavljaju izraz društvene brige za predškolsko vaspitanje i obrazovanje. **Zato je CILJ ovog rada analiza propisa iz oblasti obrazovanja i identifikacija odredbi koje su indikator brige za fizičko i mentalno zdravlje, odnosno opšti razvoj i sigurnost djece predškolskog uzrasta.** U tom smislu, analizirali smo različite dokumente kao što su: Pravci razvoja prosvjete i kulture (2004-2007), Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju, Program predškolskog vaspitanja i obrazovanja, Strategija razvoja obrazovanja Republike Srpske za period 2010-2014. godine, Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, Ekonomska politika RS, podzakonski akti, te različiti izvještaji o poštivanju prava djece. Interpretiraćemo rezultate do kojih smo došli analizom sadržaja dokumentacije.

DISKUSIJA

U pogledu pravne utemeljenosti, organizovanja i razvoja predškolskog vaspitanja i obrazovanja, u Republici Srpskoj polazi se od najvažnijih međunarodnih deklaracija i konvencija koje regulišu pitanja ljudskih prava i sloboda, a posebno dječijih prava. Opšta deklaracija o ljudskim pravima (1948), Konvencija protiv diskriminacije u vaspitanju i obrazovanju (1960) i Svjetska deklaracija o vaspitanju i obrazovanju za sve su najvažniji dokumenti Ujedinjenih naroda i UNESCO-a u kojima je vaspitanje i obrazovanje definisano kao cjeloživotni proces koji počinje od najranijih dana, a ustavi Bosne i Hercegovine i Republike Srpske su usaglašeni sa tim međunarodnim aktima, po pitanju poštivanja ljudskih prava na obrazovanje. Prihvatajući Konvenciju o pravima djeteta i novoproklamovanu etiku vaspitanja i razvoja najmlađih, Republika Srpska je preuzela obavezu pružanja pomoći roditeljima u vaspitanju djece: razvijanjem ustanova i službi za brigu o djeci, priznavanjem prava svakom djetetu na životni standard koji odgovara djetetovom fizičkom, mentalnom, duhovnom, moralnom i društvenom razvoju, priznavanje prava svakom djetetu na vaspitanje i obrazovanje i razvoj njegove ličnosti, talenta, mentalnih i fizičkih sposobnosti do njihovih punih mogućnosti.

U „Pravcima razvoja prosvjete i kulture (2004-2007)“, navodi se, da kvalitetno predškolsko vaspitanje može ostvariti snažan uticaj na zdravstveni razvoj djece, koji utiče i na njihovo kasnije zdravstveno stanje, kao i na razvoj djece u svim aspektima napredovanja. Takođe se navodi da kvalitetni predškolski programi mogu imati pozitivne kratkoročne i dugoročne uticaje na djecu, porodicu i društvo, kao i veću efikasnost i trajniji uticaj na aktuelni razvojni potencijal predškolske djece. U dokumentu je definisan globalni cilj, da predškolsko vaspitanje, kao dio jedinstvenog sistema vaspitanja i obrazovanja u RS, poste-

peno, u skladu sa realnim mogućnostima zajednice, osigura optimalne uslove za razvoj i ostvarenje prava djeteta, kroz odgovarajuću podršku porodici, kao i razvoj predškolskih institucija u ostvarivanju principa na kojima je zasnovano predškolsko vaspitanje i obrazovanje, radi ostvarivanja svih potencijala djeteta do ličnog maksimuma, u procesu ranog učenja kome je dijete doraslo. Među posebnim ciljevima izdvajamo: razvijanje kognitivnih sposobnosti djeteta neophodnih za razumijevanje prirode, sebe i svijeta u kojem živi u skladu sa potrebama i interesovanjima, podsticanje razvoja fizičkih sposobnosti, skladnog razvoja tijela i usvajanja zdravstveno higijenskih navika za zdrav život, razvoj socijalnih i emocionalnih sposobnosti, samokontrole i individualne odgovornosti za rad i život u zajednici, razvoj govornih i komunikativnih sposobnosti i sl. (Ministarstvo prosvjete i kulture, Savanović, et. al. 2003).

Globalni i posebni ciljevi predškolskog vaspitanja i obrazovanja u Republici Srpskoj, su skoro na identičan način, definisani u dokumentu „Program predškolskog vaspitanja i obrazovanja“, autorskog tima: Spasojević, Pribišev Beleslim, Nikolić, iz kojeg izdvajamo sljedeću definiciju: „Opšti cilj sistema predškolskog vaspitanja i obrazovanja je da omogući sredinu u kojoj će se osnažiti holistički (cjelovit) razvoj predškolskog djeteta u skladu sa svojim sposobnostima, potencijalima, osebenostima, potrebama i interesima“ (Spasojević, et. al. 2007, str. 12).

U istom dokumentu, ciljevi programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja, usmjereni su prema aspektima razvoja, koje ćemo ukratko prikazati:

I Fizički razvoj

*do tri godine: jačanje fizičkog zdravlja i otpornosti djece kao elementarnih uslova pravilnog razvoja svih organa i organskih sistema u ovoj uzrasnoj dobi; podsticanje razvoja cjelovitog senzornog i perceptivnog potencijala djeteta, čula odgovornih za pravilnu percepciju i doživljaj okruženja; ovladavanje sopstvenom motorikom kao složenim procesom psihomotornog učenja; razvijanje navika.

*do šest godina: zdravo, fizički dobro i skladno razvijeno dijete; bogaćenje motoričkog iskustva vezanog sa svim ostalim iskustvima; poznavanje sopstvenog tijela, njegovih mogućnosti, funkcija čula, organa i organskih sistema u aktivnostima igre i kretanja; ovladavanje lokomotornim pokretima, usavršavanje fine motorike i voljnog usmjeravanja pokreta, koordinacije pokreta, ritma, snage, tačnosti, preciznosti opažanja, orijentacije u prostoru; pravilan razvoj nervnog sistema; razvijanje higijensko zdravstvenih i ekoloških navika i kulture.

II Socijalno-emocionalni razvoj i razvoj ličnosti

*do tri godine: njegovanje spontanosti i iskrenosti djeteta u kontaktu sa svojim okruženjem i otvorenosti za doživljaje; njegovanje odgovarajućih mehanizama samokontrole, važnih za brže osamostaljivanje; podrška razvoju odgovarajuće slike o sebi, sopstvenim mogućnostima i sticanju povjerenja u svoje sposobnosti; podrška razvoja primarnih socijalnih kompetencija;

*do šest godina: proširivanje i sređivanje socijalnog iskustva djeteta stečenog u porodici, razumijevanje potreba drugih ljudi i odnosa u užem socijalnom okruženju; uspostavljanje adekvatne socijalne interakcije sa okruženjem i brži razvoj samokontrole, socijalnih kompetencija i odgovornosti; osamostaljivanje u osnovnim socijalnim funkcijama;

III Intelektualni razvoj

* do tri godine: podsticanje i njegovanje prirodne radoznalosti malog djeteta za svijet koji ga okružuje, stalnim uspostavljanjem kontakta sa socijalnim i materijalnim okruženjem; podržavanje aktuelnih mogućnosti djeteta da se uživljava u pojave oko sebe, da koristi predmete i materijale za učenje, podrška

sazrijevanju senzorno-motoričke inteligencije, kao prvog sigurnog signalnog sistema za rano učenje i rješavanje razvojnih problema;

*do šest godina: razvoj sazajnih interesovanja i otvorenosti za nova saznanja, doživljava i iskustva; usavršavanje sposobnosti posmatranja i razumijevanja pojava, procesa, uređivanje po zadatim pravilima ili kriterijumima logičkog mišljenja i suđenja; razvoj radoznalosti, motiva za pronalaženje i eksperimentisanje, za kritičku preradu i tumačenje saznanja o svijetu i pojavama u svom neposrednom okruženju; otkrivanje uzročno-posljedičnih veza pri posmatranju objekata i procesa;

IV Razvoj govora, komunikacije i stvaralaštva

*do tri godine: podržavanje govorne komunikacije kao zrelijeg sazajnog okvira djeteta i signalnog sistema za učenje i razvoj; podsticanje i bogaćenje govora kao kvalitetnijeg signalnog sistema za učenje i kao sredstva za sticanje saznanja, uspostavljanje interakcije sa okruženjem; stvaranje povoljnih uslova za formiranje početnih saznanja o pojavama i pojmovima u okruženju kroz praktične aktivnosti i u životnom kontekstu.

*do šest godina: podržavanje razvoja govora prema razvojnim mogućnostima u pogledu usvajanja glasovne strukture govora, sintakse i elementarnih književno-jezičkih normi srpskog (maternjeg) jezika u usmenom govoru, bogaćenja rječnika i govornog iskustva; razvoj sposobnosti služenja govorom za saznavanje i učenje (postavljanje pitanja i traženja odgovora), kao sredstvom komuniciranja sa okolinom izražavanjem misli i osjećanja, pribavljanja informacija o sadržajima učenja; izražavanje misli i osjećanja na kreativan način (Spasojević et. al. 2007. str.14-17).

Isti autori prikazuju i strukturu sadržaja predškolskog programa, preko ishoda pojedinih aspekata razvoja.

*Fizički razvoj: ishodi vezani za raznovrsne oblike kretanja, perceptivno-motoričkih aktivnosti i zdravstveno-higijenskih aktivnosti;

*Socijalno-emocijalni razvoj i razvoj ličnosti: ishodi društvenih, afektivnih, ekoloških, praktičnih aktivnosti (radnih i saobraćajnih);

*Intelektualni razvoj: ishodi otkrivalačko-pronalazačko-sazajnih aktivnosti, logičko-matematičkih aktivnosti, ishodi grafomotoričkih aktivnosti

*Razvoj govora, komunikacije i stvaralaštva: ishodi aktivnosti govora, komunikacije i pismenosti, dječijeg stvaralaštva, govorno dramsko, plesno-muzičko, likovno-modelarsko (Ibidem, str.29).

Treba istaći da su ishodima definisane razvojne promjene i postignuća djeteta u pojedinim aspektima razvoja na određenim uzrasnim nivoima. To su konkretni ciljevi učenja i razvoja djeteta, proizašli iz uopštenih ciljeva predškolskog vaspitanja i obrazovanja. Izraženi su u terminima dječijeg ponašanja i predstavljaju sve ono što predškolsko dijete zna, umije i može da uradi ili će moći da uradi uz iskusnijeg vršnjaka ili odraslog, i koje stavove i vrijednosti ima na određenom uzrasnom nivou i nakon procesa učenja. Ishodi govore o znanjima, vještinama i stavovima predškolskog djeteta kao kompetencijama sa kojima dijete korača ka narednom nivou razvoja (Ibidem).

Budući da je rano djetinjstvo najosjetljivije doba čovjekovog života, u Strategiji razvoja obrazovanja RS za period 2010-2014. se navodi da rano učenje, na djeci prilagođen i prihvatljiv način, dobija na značaju kao pokretač bržeg razvoja djece, kao najbolja i najkvalitetnija podrška savremenoj porodici u funkciji vaspitanja i obrazovanja, a što se, po uzoru na iskustva u svijetu, može značajno odraziti na bolje efekte svih kasnijih podistema obrazovanja i opšti društveni razvoj. Za društveno korisno predškoolstvo neophodne su i povoljnije aktivnosti na osvješćivanju društva u pogledu značaja ranog učenja i jačanja institucionalnih kapaciteta za predškolsko vaspitanje i obrazovanje i, na taj način, kvalitetnijeg i bržeg ostvarivanja proklamovanih prava djeteta kao

što su: pravo na ravnopravnost, na obrazovanje, na igru, na zdrav život i sl., jer je evidentno da o predškolskoj djeci i „moći ranog djetinjstva“ vlada veliki broj predrasuda te da je zajednica više okrenuta „zaštiti“ a manje „podršci“ djeci. Osim toga, najpovoljniji sredinski uslovi za rano učenje ostvaruju se u dječijim vršnjačkim grupama, zbog čega je najbitnije jačanje institucionalnih kapaciteta predškولства, uspostavljanje jasnih društvenih prioriteta razvoja, od Republike do lokalnih zajednica, na principima ravnopravnosti djece i društvene solidarnosti, naročito u finansiranju razvojnih potreba predškolske djece (Strategija razvoja obrazovanja Republike Srpske 2010 - 2014.god. str.12-13).

Prava na obrazovanje su našla svoje mjesto i u novom Zakonu o predškolskom vaspitanju i obrazovanju i podzakonskim aktima, čija je funkcija brži razvoj ove oblasti, kojim se između ostalog regulišu: savremeni predškolski programi, povećanje obuhvata djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem, novi standardi, kvalitetna obuka stručnog kadra i njegov stalni stručni razvoj i usavršavanje; stvaranje boljih uslova za izvođenje vaspitno-obrazovnog procesa; opremanje predškolskih ustanova savremenim didaktičkim materijalima; kvalitetno rukovođenje predškolskim ustanovama; uključivanje djece sa posebnim potrebama u proces predškolskog vaspitanja i obrazovanja. Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u Amandmanu XXXII, tačke 12. na član 68. Ustava Republike Srpske, prema kome Republika Srpska uređuje i obezbjeđuje brigu o djeci i omladini, obrazovanje, kulturu, fizičku kulturu i dr.

Primjena ovog zakona, doprinosi stvaranju boljih uslova za ostvarivanje prava na pristup predškolskom vaspitanju i obrazovanju i kvalitetnijem razvoju predškolske djelatnosti u okviru jedinstvenog sistema vaspitanja i obrazovanja Republike Srpske i predstavlja osnovu cjeloživotnog učenja i cjelovitog razvoja djeteta. Zakonom se uređuje predškolsko vaspitanje i obrazovanje djece od šest mjeseci do polaska u osnovnu školu, a ostvaruje kroz programe vaspitanja i obrazovanja, njege i zaštite djece predškolskog uzrasta. U okviru predškolske djelatnosti obezbjeđuju se jednaki uslovi i prilike u ostvarivanju prava djece na vaspitanje i obrazovanje za dobrobit njihovog fizičkog i mentalnog zdravlja i sigurnosti bez obzira na pol, sposobnosti, socijalno-ekonomski status i stil života porodice, kulturno, etničko, nacionalno i vjersko nasljeđe, kao i ostvarivanje drugih programa, zavisno od potreba i interesa djece predškolskog uzrasta. Zakonom se obezbjeđuje ravnopravna podrška razvoju i učenju svakog predškolskog djeteta u predškolskim ustanovama, i podrška porodici u ostvarivanju njene uloge u vezi sa zaštitom, njegom, vaspitanjem, obrazovanjem i podsticanjem opšteg psihofizičkog razvoja djece, kao i podizanje pedagoške kulture roditelja u pravcu odgovornog roditeljstva.

Cilj predškolskog vaspitanja i obrazovanja u Republici, prema citiranom Zakonu, je podsticanje fizičkog, intelektualnog, socioemocionalnog razvoja, kretainosti i stvaralaštva djece, učenje zasnovano na iskustvu i interesovanjima, sticanje novih iskustava i proširivanje znanja o sebi, drugim ljudima i svijetu, potrebnih za dalje obrazovanje i vaspitanje i uključivanje djece u društvenu zajednicu, poštujući i uvažavajući prava i mogućnosti djece. Predškolsko vaspitanje i obrazovanje u Republici može se organizovati za svako dijete u godini pred polazak u školu u trajanju od najmanje tri mjeseca, a ostvarivaće se prvenstveno u predškolskim ustanovama ili ustanovama koje primjenjuju programe predškolskog vaspitanja i obrazovanja gdje nije moguće osnivanje i funkcionisanje predškolskih ustanova. Ovi programi traju najmanje tri sata dnevno (Službeni glasnik RS, 119/08).

Mjere i zaključci

U Republici Srpskoj, prema podacima iz Strategije, predškolske ustanove postoje u 41 opštini, dok u 26 opština nije organizovano predškolsko obrazovanje za djecu, zbog različitih problema, a neki su proistekli iz perioda poslijeratne tranzicije ili nedostatka materijalnih sredstava za ove potrebe. U 2008/09. godini, u sistem predškolskog vaspitanja i obrazovanja je bilo uključeno 5.800, a u 2009/10. godini 7.084

djece. Prema istom dokumentu u pogledu razvojnih mogućnosti zajednice, realno je očekivati da se do 2015. godine ostvari 100% obuhvat djece između pet i šest godina, pred polazak u školu u raznim programima funkcionisanja predškolskih grupa (od programa sa kraćim trajanjem do cjelodnevnih programa), što bi značilo formiranje kapaciteta za približno 11000 djece, zatim da se stimulišu lokalne sredine i roditelji kako bi se dostiglo, da obuhvat djece između četiri i pet godina dostigne, 50% obuhvata, što bi značilo formiranje kapaciteta za još približno 5500 djece, te da se projektuje i obuhvat djece između tri i četiri godine sa približno 30% obuhvata, što bi značilo uključivanje još 3500 djece.

Za unapređenje predškolskog vaspitanja i obrazovanja, trebalo bi kontinuirano raditi na donošenju dugoročnih planova razvoja s akcentom na kadrovsko jačanje i materijalnu podršku u skladu sa Zakonom o predškolskom vaspitanju i obrazovanju; u skladu sa Strategijom obuhvatiti što veći broj djece organizovanim predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem u javnom, ali i u privatnom sektoru; stvarati uslove za organizovanje predškolskog programa u godini pred polazak u školu (u trajanju od najmanje tri mjeseca), kao dijela vaspitno-obrazovnog procesa; razvijati i usavršavati pedagoško-psihološku službu, materijalno i kadrovski, kako bi neposredni rad vaspitača sa djecom (koja zahtijevaju poseban tretman zbog teškoća u razvoju, ili zbog darovitosti i talentovanosti, kao i djeca koja ne zahtijevaju poseban pedagoško-psihološki pristup) bio što kvalitetniji; djeci koja imaju teškoće u razvoju omogućiti pravo na obrazovanje u predškolskim ustanovama u skladu sa njihovim posebnim potrebama; ujednačiti pristupe lokalnih zajednica prema predškolskim ustanovama u javnom sektoru na nivou Republike Srpske (Službeni glasnik RS, 3/12).

Dakle, na osnovu analize propisa iz oblasti obrazovanja mogu se identifikovati odredbe koje su indikatori društvene brige za razvoj djece predškolskog uzrasta. Tim odredbama stvaraju se pretpostavke za vaspitanje, obrazovanje, njegu i zaštitu djece, utemeljene na humanističkom pristupu vaspitanju i obrazovanju, savremenim naučnim dostignućima i teorijama o djetetovom razvoju i njegovim mogućnostima, koje u najvećoj mjeri uvažavaju stepen razvoja djeteta, specifičnosti razvojnih mogućnosti i njegove pojedinačne potrebe, kao i univerzalna saznanja o tome kako se dijete razvija i uči, primjenjujući cjelovite razvojne, specijalizovane razvojne, interventne, kompenzacione i rehabilitacione programe, programe jačanja roditeljskih znanja i sposobnosti u vaspitanju djece i programe za djecu pred polazak u školu, koja nisu obuhvaćena nekim oblikom predškolskog vaspitanja i obrazovanja. Propisima se podstiče rano učenje na djeci prilagođen i prihvatljiv način, kvalitetno i pažljivo praćenje svakog djeteta, kako bi se adekvatno odgovorilo njegovim potrebama i osnažio razvoj u dobro strukturisanim uslovima materijalnog i socijalnog okruženja. Na osnovu propisa, vaspitanje i obrazovanje, njega i zaštita djece predškolskog uzrasta, predstavljaju osnovu cjeloživotnog učenja i razvoja djece i dio su jedinstvenog vaspitno obrazovnog sistema Republike Srpske, a rano učenje, dobija na značaju kao pokretač bržeg razvoja djece i kao kvalitetna podrška savremenoj porodici u funkciji vaspitanja i obrazovanja.

LITERATURA:

1. Vlada Republike Srpske (2009): *Strategija obrazovanja Republike Srpske 2010-2014.god.* Preuzeto 21.1.2012. sa web-sajta: <http://www.djeca.rs.ba>
2. Kamenov, E. (1995): *Predškolska pedagogija.* Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
3. Pravilnik o opštim osnovama predškolskog programa (2006): *Opšte osnove predškolskog programa.* Preuzeto 2.2.2012. sa web-sajta: <http://www.mp.gov.rs>
4. Savanović, G. et. al. (2003): *Pravci razvoja prosvjete i kulture 2004-2007.* Banja Luka: Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske.
5. Spasojević, P., Pribišev Beleslin, T. i Nikolić, S. (2007): *Program predškolskog vaspitanja i obrazovanja.* Istočno Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

6. Spasojević, P., Nikolić, S., *Analiza stanja predškolskog vaspitanja i obrazovanja u Republici Srpskoj*, Banja Luka: Republički pedagoški zavod. Preuzeto 4.2.2012. sa web-sajta: <http://www.rpz-rs.org>
7. Suzić, N. (2006): *Uvod u predškolsku pedagogiju i metodiku*. Banja Luka: XBS Banja Luka.
8. Šaponjić Košutić, G. *Predškolska pedagogija - terminološki pregled*. Beograd: Narodna biblioteka Srbije. Preuzeto 24.1.2012. sa web-sajta: <http://www.komunikacija.org.rs>
9. Službeni glasnik Republike Srpske (2008): *Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju*. Banja Luka: JU Službeni glasnik, 119 (17).
10. Službeni glasnik Republike Srpske (2012): *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o predškolskom vaspitanju*. Banja Luka: Službeni glasnik, 1 (21).
11. Službeni glasnik Republike Srpske (2012): *Ekonomska politika RS za 2012. Godinu*. Banja Luka: JU Službeni glasnik, 3 (21).
12. Službeni glasnik Republike Srpske (2010): *Pravilnik o pedagoškim standardima i normativima za oblast predškolskog vaspitanja i obrazovanja*. Banja Luka: Službeni glasnik, 43 (19).

PRE-SCHOOL EDUCATION IN THE REPUBLIC OF SRPSKA FROM THE PERSPECTIVE OF UPBRINGING AND EDUCATION REGULATIONS

GORDANA DUKIĆ

Committee on Education, Science, Culture and Public-Relations, National Assembly of the Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina

Abstract: In the Republic of Srpska, quality, rate of work and scope of pre-school upbringing and education are influenced by many factors, including the regulations governing this field as well, representing an expression of social concern for pre-school upbringing and education. The work is based on the analysis of these regulations and identification of provisions referring to concern for physical and mental health, i.e. general development and protection of pre-school age children. Based on the regulations, upbringing and education and care and protection of the children of pre-school age represent the basis for lifelong learning and development of children and they are a part of the unique upbringing and education system of the Republic of Srpska. Without discrimination, prerequisites for the welfare of physical and mental health of the children and their protection are provided, also based on scientific achievements relevant for protection and improvement of health, optimal psychic and physical development and development of their habits and abilities in upbringing and education. Early learning, in a way adjusted to and accepted by children, becomes extremely significant as an initiator of faster children development as well as a qualitative support to a contemporary family in the function of upbringing and education.

Key words: health, development, upbringing, education, regulations.